

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

VÅR REFERANSE
16/3754

DATO
31.03.2016

Råd om systemviktige finansinstitusjoner

Etter forskrift 12. mai 2014 nr. 627 om identifisering av systemviktige finansinstitusjoner¹ skal Finanstilsynet hvert år, innen utgangen av første kvartal, gi råd til Finansdepartementet om hvilke finansinstitusjoner som bør anses som systemviktige i Norge.

I det følgende identifiseres systemviktige finansinstitusjoner etter forskriftskravene. Finanstilsynet har også valgt å se hen til EBAs anbefaling for å identifisere nasjonalt systemviktige finansinstitusjoner. Til slutt gis en samlet vurdering og råd for 2016.

Systemviktige finansinstitusjoner basert på hovedkriteriene i forskriften

Finansinstitusjoner som oppfyller minst ett av følgende kriterier, skal etter forskriften anses som systemviktige i Norge:

- a) finansinstitusjoner som ved utgangen av det foregående år hadde forvaltningskapital som utgjorde mer enn 10 prosent av Fastlands-Norges BNP
- b) finansinstitusjoner som ved utgangen av foregående år hadde utlån til publikum i Norge som utgjorde mer enn 5 prosent av samlede utlån til publikum i Norge

Beregning av begge kriteriene er basert på finansinstitusjonenes konsernregnskap per 31. desember 2015. Utlån i de deleide kredittforetakene som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett, er fordelt etter eierandeler i foretakene per utgangen av 2015. Tallene vil derfor avvike fra det institusjonene viser i egne balanser (for eksempel i årsrapportene for 2015).

De to kriteriene beskrives nærmere under.

Forvaltningskapital som andel av Fastlands-Norges BNP

I nevneren inngår forvaltningskapital i samtlige banker, kredittforetak og finansieringsselskaper i Norge. Siden beregningen skal gjøres på konsolidert nivå, vil dermed norske finansinstitusjoners aktivitet i utlandet inngå i forvaltningskapitalen. Tall for filialer av utenlandske finansinstitusjoner er ikke tatt med i tabellen.

¹ Etter ny finansforetakslov omtalt som finansforetak.

Tabell 1: Forvaltningskapital i de 15 største norske finansinstitusjonene (konsern)

Mrd. NOK, per 31.12.2015	Forv.kap.	Andel av BNP-fastland	Endring i andel fra 2014
DNB Bank ASA	2 315,6	88,7 %	-4,7
Nordea Bank Norge ASA	660,4	25,3 %	-0,4
Kommunalbanken AS	448,1	17,2 %	-0,3
Sparebank 1 SR-Bank	241,0	9,2 %	0,3
Sparebank 1 SMN	188,1	7,2 %	0,4
Sparebanken Vest	163,9	6,3 %	0,4
Santander Consumer Bank AS	135,9	5,2 %	1,4
Sparebanken Nord-Norge	127,5	4,9 %	0,1
Sparebanken Sør	101,3	3,9 %	0,2
Sparebanken Hedmark	83,3	3,2 %	0,3
Skandiabanken	65,6	2,5 %	0,1
Bank 1 Oslo Akershus AS	64,9	2,5 %	0,3
Sparebanken Møre	60,1	2,3 %	0,1
BN Bank	48,7	1,9 %	0,0
Sparebanken Sogn og Fjordane	45,9	1,8 %	0,1

Basert på kriteriet, anses DNB Bank ASA, Nordea Bank Norge ASA og Kommunalbanken AS som systemviktige finansinstitusjoner i Norge.

Andel av utlån til publikum i Norge

Tabell 2: Markedsandeler for utlån til publikum, 15 største norske finansinstitusjoner (konsern)

Mrd. NOK, per 31.12.2015	Utlån	Markedsandel	Endring i markedsandel fra 2014
DNB Bank ASA	1 088,7	26,9 %	-1,3
Nordea Bank Norge ASA	462,5	11,4 %	-0,4
Kommunalbanken AS	238,5	5,9 %	0,0
SpareBank 1 SR-Bank	172,1	4,3 %	-0,2
Sparebanken Vest	130,8	3,2 %	0,0
SpareBank 1 SMN	129,3	3,2 %	0,0
SpareBank 1 Nord-Norge	90,4	2,2 %	-0,1
Sparebanken Sør	88,3	2,2 %	0,1
Sparebanken Hedmark	61,1	1,5 %	0,0
Skandiabanken	56,9	1,4 %	0,1
Sparebanken Møre	51,2	1,3 %	0,0
Santander Consumer Bank AS	48,1	1,2 %	0,0
Bank 1 Oslo Akershus AS	47,3	1,2 %	0,1
Sparebanken Sogn og Fjordane	40,0	1,0 %	0,0
Gjensidige Bank ASA	36,7	0,7 %	0,2

I nevneren inngår utlån til publikum fra samtlige banker, kredittforetak og finansieringsselskaper i Norge. Siden publikumsbegrepet kun omfatter norske sektorer, er ikke dette forholdstallet påvirket av norske finansinstitusjoners eventuelle aktivitet i utlandet.

Basert på kriteriet, anses DNB Bank ASA, Nordea Bank Norge ASA og Kommunalbanken AS som systemviktige finansinstitusjoner i Norge. Tall for filialer av utenlandske finansinstitusjoner er ikke tatt med i tabellen. Handelsbanken NUF og Danske Bank NUF har også en markedsandel i Norge på mer enn 5 prosent av samlede utlån til publikum, men siden dette er filialer av utenlandske banker, defineres de ikke som systemviktige i Norge.

Andre kriterier

Finanstilsynet skal etter forskriftens § 3 også basere sitt råd på en vurdering av blant annet institusjonens størrelse, institusjonens omfang av virksomhet i Norge og i andre land, institusjonens kompleksitet, institusjonens rolle i den finansielle infrastrukturen og hvilken grad institusjonen er sammenvevet med resten av det finansielle systemet.

EBA har offentliggjort anbefalinger for å identifisere nasjonalt systemviktige banker.² Anbefalingen legger opp til at identifisering av systemviktige institusjoner gjøres etter en mekanisk vurdering supplert av en skjønnsmessig vurdering for de som ikke anses systemviktige etter den mekaniske vurderingen. I den mekaniske vurderingen skal det beregnes en score for hver institusjon basert på følgende fire kriterier som vektet likt:

Kriterier	Indikatorer	Vekt
Størrelse	Forvaltningskapital	25 %
Betydning	Verdi av innenlandske betalingstransaksjoner	8,33 %
	Innskudd fra private innskyttere i EU	8,33 %
	Lån til private låntakere i EU	8,33 %
Kompleksitet	Verdi av OTC-derivater	8,33 %
	Grensekryssende forpliktelser	8,33 %
	Grensekryssende fordringer	8,33 %
Sammenkobling	Forpliktelser innen finansmarkedet	8,33 %
	Eiendeler innen finansmarkedet	8,33 %
	Utestående gjeldsinstrumenter	8,33 %

Den enkelte institusjons prosentvise andel av hver av de underliggende indikatorene multipliseres med 10 000 for å uttrykke indikatoren i basispunkter. Hver indikatoren score vektet, som i tabellen over, og summeres til en totalscore for institusjonen. Indikatorene er basert på data fra den felleseuropeiske regnskapsrapporteringen FINREP. Der FINREP-data ikke finnes, skal de nasjonale myndighetene benytte passende tilnærminger. Institusjoner som får totalscore på 350 eller høyere, skal automatisk anses som systemviktige. Nasjonale myndigheter kan øke denne grensen til 425 eller senke den til 275 for å tilpasse grensen til nasjonale forhold.

² <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/930752/EBA-GL-2014-10+%28Guidelines+on+O-SIIs+Assessment%29.pdf/964fa8c7-6f7c-431a-8c34-82d42d112d91>

Den skjønnsmessige vurderingen er knyttet til om flere institusjoner enn de som automatisk ble identifisert under den mekaniske vurderingen, bør anses som systemviktige. Etter EBAs anbefaling kan vurderingen gjøres ved hjelp av enkeltscore i de obligatoriske kriteriene eller ved bruk av 49 valgfrie kvalitative og kvantitative kriterier. Begge de norske forskriftskriteriene er på listen over valgfrie indikatorer.

Indikatorene i EBA-metodikken er tilnærmet sammenfallende med vurderingskriteriene listet opp i forskriften. Dermed har Finanstilsynet valgt å bruke anbefalingen som grunnlag for tilleggsvurderinger for å identifisere systemviktige institusjoner. Som tidligere år, er det betydelige datamessige utfordringer knyttet til å benytte EBAs metodologi for utvelgelse av systemviktige institusjoner. Dette ble det redegjort for i vedlegg til Finanstilsynets råd om systemviktige institusjoner i 2015.

Tabell 3: Norske finansinstitusjoners score etter EBAs metodikk

	Totalscore	Størrelse	Betydning	Kompleks.	Sammenkobling	Endring i totalscore fra 2014
DNB Bank ASA	4 883	3 806	5 519	5 559	4 649	-351
Nordea Bank Norge ASA	1 345	1 075	1 700	1 124	1 479	-54
Kommunalbanken AS	636	730	0	734	1 081	44
Santander Consumer Bank AS	368	221	671	333	248	104
SpareBank 1 SR-Bank	232	400	100	83	344	-27
SpareBank 1 SMN	173	318	44	42	290	-15
Sparebanken Vest	154	272	51	71	223	-2
SpareBank 1 Nord-Norge	110	217	22	25	174	-15
Sparebanken Sør	77	165	19	14	112	-15
Sparebanken Hedmark	55	115	29	8	66	1
Sparebanken Møre	46	98	15	14	58	-6
Skandiabanken	41	107	16	3	39	-
Bank Norwegian AS	33	29	79	18	9	-
Sparebanken Sogn og Fjordane	32	75	6	3	46	-10
BNbank ASA	31	53	23	9	40	-18
Bank 1 Oslo Akershus AS	31	64	14	7	40	-3
Gjensidige Bank ASA	29	66	2	2	46	6
Storebrand Bank ASA	28	55	13	9	35	-10
Sparebanken Øst	27	56	3	5	45	-9
KLP Banken AS	25	51	0	1	49	-5

I tabell 3 vises indikatorene for de 20 finansinstitusjonene som scorer høyest ved bruk av EBAs metodikk. Det fremgår at DNB Bank ASA og Nordea Bank Norge ASA lå betydelig over EBAs standardgrense for systemviktige banker for situasjonen per 30. september 2015.

Kommunalbanken AS scorer også over standardgrensen med god margin, til tross for at score på indikatoren "Betydning" er null. Verken Kommunalbanken eller andre kredittforetak har konto i Norges Banks oppgjørssystem (NBO), slik at verdien blir null på delindikatoren for innenlandske

betalingstransaksjoner. Samtidig har foretaket verken utlån til eller innskudd fra kunder i EU/EØS-området, som er de to andre aktuelle delindikatorer.

Også Santander Consumer Bank AS scorer over EBAs standardgrense på 350 basispunkter, til tross for at banken kun har forvaltningskapital på 5,2 prosent av fastlands-BNP og markedsandel for utlån til publikum på 1,2 prosent. Banken har økt sin totalscore med over 100 basispunkter fra forrige år, trolig grunnet oppkjøpet av GE Money Bank. Det er spesielt delindikatorer om private lån og innskudd til EU som trekker opp poengsummen til Santander Consumer Bank AS, men banken scorer også høyt på de to delindikatorer om grensekryssende virksomhet. Dette gir utslag på henholdsvis indikatorer "Betydning" og "Kompleksitet". Etter Finanstilsynets oppfatning utgjør ikke denne utslagsgivende virksomheten noen betydelig risiko for det norske finanssystemet, og Finanstilsynet tilrår derfor at Santander Consumer Bank AS ikke defineres som en nasjonalt systemviktig institusjon i 2016.

Enkelte av de mellomstore institusjonene scorer høyt på noen delindikatorer, men ligger betydelig under grensen for totalscore. Selv ved bruk av den laveste grensen EBA åpner for (dvs. 275 basispunkter), vil SpareBank 1 SR-Bank AS, som nærmeste institusjon, ende under grensen med en margin på over 40 basispunkter.

Bruk av EBAs anbefaling i Norge

Anbefalingen gjaldt fra 1. januar 2015. Systemviktige institusjoner identifisert i 2016 skal, sammen med tilhørende score, offentliggjøres senest 1. januar 2017. Finanstilsynet legger til grunn at anbefalingene fra EBA kan benyttes som supplerende vurderinger til forskriftskravene. Overfor EBA har Finanstilsynet derfor rapportert "partial compliance" med EBA-anbefalingene.

Samlet vurdering og råd

Basert på kriteriene i forskrift om identifisering av systemviktige banker og tilleggsvurderinger basert på EBAs anbefaling om identifisering av systemviktige banker, anser Finanstilsynet at de samme institusjonene som ble utpekt som systemviktige finansinstitusjoner i mai 2014 og 2015 anses som systemviktige: DNB Bank ASA, Nordea Bank Norge ASA og Kommunalbanken AS. Når det gjelder DNB påpekes det at selv om vurderingen av systemviktighet er gjort på grunnlag av DNB Bank ASA, skal bufferkravet også oppfylles av DNB ASA.

For Finanstilsynet

Morten Baltzersen
finansstilsynsdirektør

Ann Viljugrein
fungerende direktør for bank- og
forsikringstilsyn